

Siiraa-Lakk.23.1

Description

Godaansa gara Habashaa

Hiika Godaansaa fi Mindaa isaa

Jireenya keessatti namni bakka tokko irraa bakka biraan qubachuun ni jiraata. Adeemsaa kanaan â€œgodaansaâ€ jennaan. Jecha biraatin godaansa jechuun bakka tokko irraa deemun bakka biraan qubachuudha. Warri baadiyaa bonaa fi ganna bakka adda addaatti horii fi hoolota isaanitiin godaanu. Takkaa gara baddaa takkaa immoo gara gammoojji godaanun jireenya ofii gaggeessu. Sababni isaan itti godaananiif beelladoota isaanitiif marga dheedamu barbaadudha. Tiiksen rakkolee godaansa kana keessa jiru hunda dandaâ€™uun beelladota eega. Beelaa fi qorra baddaa obsaan dabarsa.

Kuni waaâ€™ee godaansa ummata keenya keessatti beekkame ibsuufi. Godaansi horii qofaaf kan godaanan osoo hin taâ€™in amantii ofiitiifis ni godaanan. Akkuma warri baadiyaa bakka margaa horiin isaanii itti dheedutti godaanan warri amantii ofiitiif godaananis bakka amantii ofii nagahaan itti gaggeessanitti godaanu. Namni Rabbiif jedhee godaane, dhugumatti mindaa guddaa argata. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa warroota karaa Isaa keessatti godaanan mindaa isaaniiakkana jechuun dubbata:

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَبُوَّثَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً
ص

وَلَا جُرُّ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

â€œErga cunqurfamanii booda warrooni [karaa] Rabbi keessatti godaanan, dhugumatti addunyaa keessatti bakka gaarii isaan qubsifna. Garuu mindaa Aakhiraatu irra guddaadha, osoo kan beekan taâ€™anii.â€ Suuratu An-Nahl 16:41

Erga ummata isaanitiin cunqurfamanii fi Islaama irraa akka deebiâ€™an isaan qoranii booda, warrooni biyyaa ofii dhiisanii jaalala Rabbii barbaaduun gara biraatti godaanan mindaa lama qabu: 1ffaa-addunyaa tana keessatti iddo gaarii qubsisuu fi rizqii gaarii isaanifi kenu. 2ffaa-Aakhiratti mindaa guddaa isaanifi kenuudha. Dhugumatti, mindaan Aakhiratti argatan mindaa addunyaa tana keessatti argatan caala. Namoonni guddinna mindaa kanaa osoo beekanii silaa yommuu sababa amantii isaanifi cunqurfaman, eenyullee godaanu irraa duubatti hin deebiâ€™u.

Eeti, biyya ofii gadi lakkisanii gara biyya biraatti godaanun rakkoo adda addaatiif nama saaxila. Garuu namni waa sadii yoo qabaate rakkoon kuni isarratti salphata. 1ffaa-akkuma armaan olitti jenne guddinna mindaa Aakhira beeku fi abdachuu. 2ffaa-obsuu, 3ffaa-Rabbiin irratti hirkachuudha. Amaloota lamaan dhumaan kanniin aayah armaan olii irraa itti fufuun ni jedha:

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

â€œ[Isaan] warra obsanii fi Gooftaa isaanii irratti hirkataniidha.â€ Suuratu An-Nahl 16:42

Ummata isaanii irraa wanta isaan tuqee irratti ni obsan, biyyaa ofii gadi dhiisanii godaansaf bahuu irrattis ni obsan. Wanta Rabbiin subhaanahu jaallatu hojji irra oolchuf Isa irratti hirkatu.

Seenaa keessatti Muslimoonni sababa amantii isaaniitiif godaanani jiru. Yeroo Nabiyyiin (SAW) ergaman godaansi jalqabaa gara Habashaa ture. Sahaabonni gara Habashaa siâ€™a lama godaanani. Itti aanse gara Madiinaa godaanani. Akkuma aayah armaan olii keessatti warra godaananiif waadaa galamee, addunyaa keessatti bakka gaarii Rabbiin isaan qubsiise. Muslimoonni gara Habashaa godaanani nageenya argachuun amanti isaanii haala gaarii gaggeessan. Warri gara Madiina godaananis bakka gaarii qubachuun mootummaa guddaa hundeessanii jiru. Biyyoota adda addaa banuun Islaama babalâ€™isanii jiru. Kuni mindaa jalqabaa isaaniif kennameedha. Mindaan guddaan kana caalu Guyyaa Qiyaamaa isaan eeggata. Seerri Rabbii yeroo hundaa hojji irra kan oolu waan taâ€™eef, namni yommuu cunqurfamuu amanti ofiitiin dheessun Rabbiif jedhee yoo godaane, mindaa aayah armaan olii keessatti waadaa galame ni argata.

Namoonni gariin yommuu cunqurfaman, godaanu dhiisanii Islaama irraa duubatti deebiâ€™uun kafaru. Garuu kuni kasaaraa guddaa isaanitti fida. Rakkoo yeroo gabaabaf isaan qunnamu irratti obsuu wayyaa moo adabbii Jahannam yeroo hundaa turaa taâ€™e irratti obsuu wayyaa? Namni amanti ofii bakka tokkotti gaggeessu yoo dadhabee bakka biraa deemun gaggeessu dandaâ€™a. Sababni issas, dachiin Rabbii balâ€™oodha. Qurâ€™aana keessatti ni jedha:

يَعْبَادِي الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَسِعَةٌ فَإِيَّىٰ فَأَعْبُدُونَ

â€œYaa gabroottan Kiyya kanneen amantan! Dhugumatti dachiin Tiyya balâ€™oodha. Kanaafu Ana qofa gabbaraa.â€ Suuratu Al-Ankabuut 29:56

Kuni, biyya amanti ofii itti gaggeessu hin dandeenye keessaa gara biyya amanti ofii itti gaggeessu dandaâ€™anitti godaanu akka qaban ajaja Rabbiin irraa warroota amananiif darbeedha [1] â€œDhugumatti dachiin tiyya balâ€™oodha.â€ Gara lafa nagaha itti taatanii fi hacuuccaa kaafirotaa fi mushrikootaatiif hin saaxilamneetti godaanaa. Yommuu godaantan, jaalala Kiyya barbaadun godaanaa. Dachiin iddo balâ€™oo ibaadaaf taatudha. â€œKanaafu Ana qofa gabbaraa.â€

Adabbii kaafirotaa fi mushrikoota sodaachu fi godaansa dhiisun, Islaamaa irraa duubatti deebitanii Ana waliin waan biraa hin gabbarinaa. Yoo Islaama irraa duubatti deebitan, kasaaraa guddaatu isin qunnamu. Namoonni gariin adabbii kaafirotaa sodaachu fi godaansa dhiisun Islaama irraa duubatti kan deebiâ€™aniif lubbuu isaanitiif sodaachuni. Yoo adabbiif saaxilamee ykn godaane nan duâ€™a jechuun sodaatu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa sodaa kana akkana jechuun isaaniif salphisa:

كُلُّ نَفْسٍ ذَآيِقَةٌ الْمَوْتُ شَمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

â€œNafseen hundi duâ€™a ni dhandhamti. Ergasii gara Keenyatti deebifamtu.â€ Suuratu Al-Ankabuut 29:57

Biyyaa keessatti taatanii, biyya biraatti godaantanii duuti isin irraa hin haftu. Kanaafu, bakka isin itti ajajetti Rabbiif ajajamaa. Inni kuni isiniif irra gaariidha. Duuti dhufuun waan hin hafneef jalaa miliqunis hin jiru. Namni yeroon duâ€™aa yoo gahe, nafseen hunduu akka duutu yoo beeke, godaansa ykn amantii ofii irraa duubatti hin deebiâ€™u. Biyya ofii keessa taâ€™e godaanes duuti isatti ni dhufti. Ammas, yeroo dheeraaf nan jiraadha jedhee yaadun amantii irraa duubatti yoo deebiâ€™e, duuti isatti dhufuun waan hin oolle.

Nafseen hundi duâ€™a akka dhandhamtu beekun qofti gahaa miti. Kaafironnu kana waan beekaniif waraanaa keessatti gootummaa argatu. Garuu warroota amananiif abdii fi gootummaa guddaa kan taâ€™uuf, duâ€™aan booda kaafamuun mindaa guddaa akka argatan beekuu fi abdachuudha (ilaali suuratu An-Nisaa 4:104). Kanaaf ni jedha, â€œErgasii gara Keenyatti deebifamtu.â€ Yeroon barzakha jirenyaa addunyaa tanaa fi jirenyaa biraa Guyyaa Kaafamaa addaan baasu erga xumuramee booda, qorannoo Gooftaa keessanii, murtii Isaa argachuu fi jazaan Isaa hojii irra akka ooluuf dirqamaan gara jirenyaa lammataatti ni deebitu.^[2] Kanaafu, namni duâ€™aan booda kaafamuun qoratamee mindaa guddaa akka argatu yoo beeke fi amane, rakkolee fi ulfaatinni sababa amantii isaatiif isa qunnaman isaaf salphatu.

Jirenyaa keessatti namni wanta tokko kan hojjatuuf buâ€™aa wayii hojii san irraa abdateeti. Akkasi miti ree? Namni Rabbiif jedhee godaanus, â€œManaa fi biyya kiyya dhiisee yommuu godaanu buâ€™aan ani argadhu maaliidhaa?â€ jedhee of gaafachuun isaa hin oolu. Deebiin kanaa, Suuratu An-Nahl 16:41 jalqaba irratti kaasne keessatti kennamee jira. Garuu, â€œmindaan Aakhirah kuni maal taâ€™inna laata?â€ Jechuun gaafachu dandaâ€™aa. Deebiin kanaa haala kanaan kenname:

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَاتِ لَنُبَوَّثُنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
نَهَرٌ خَلِيدٌ فِيهَا نَعْمَ أَجْرٌ الْعَمِيلِينَ ﴿٦﴾ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٧﴾

â€œWarroota amananiif fi hojii gaggaarii hojjatan, dhugumatti Jannata irraa manneen jirenyaa jala ishii laggeen yaaâ€™an, achi keessa yeroo hundaa kan jiraatan taâ€™anii isaan qubsifna.â€ Mindaan hojjattootaa waa tole! [Isaan] warra obsanii fi Gooftaa isaanii irratti hirkataniidha.â€ Suuratu Al-Ankabuut 29:58-59

Namni tokko, â€œSila mindaan guddaan kuni warra godaan qofaaf taâ€™aa?â€ jedhee gaafachu dandaâ€™a. Lakki, warra ganda kufrii irraa godaan qofaaf osoo hin taâ€™in namoota dhugaan amananiif fi hojii gaggaarii hojjatan hundaafis ni taâ€™a. Keeyyattonni armaan olii warra amanan, Rabbiif jedhanii godaananii fi hojii gaggaarii hojjatan hunda of keessatti hammatu. Garuu Islaama

keesatti godaansi hiika lammataa akka qabu hubatamu qaba. Hiikni kunis: wanta Rabbiin dhoowwe irraa gara wanta Rabbiin jaallatutti godaanudha. Jecha biraatin, maâ€™asiyaa (badii) irraa gara Rabbiif ajajamutti qajeeludha. Ergamaan Rabbii (SAW) ni jedhan: â€œMuhaajir (godaanaan) nama wanta Rabbiin irraa dhoowwe dhiisedha.â€ [Sahih Al-Bukhaari-6484](#)

Sheykh Muhammad bin Saalih Useymiin hadiisa kana ilaachise ni jedha: â€œAkkuma beekkamu muhaajira jechuun amantii ofii gaggeessuuf nama biyya kufrii keessaa gara biyya Islaamatti baheedha (godaanedha). Garuu godaansi hiika biraas ni qaba. Innis, namni wanta Rabbiin dhoowwe dhiisudha. dubbi dhoowwame hin dubbatu, hojji dhoowwame hin hojjatu, wanta dirqamaa (waajiba) taâ€™e hin dhiisu. Kana irra, dirqamoota ni hojjata, wanta dhoowwame immoo ni dhiisa. Kuni muhaajira (godaanaa)dha. Sababni isaas, wanta Rabbiin dhoowwe irraa ni fagaate.â€ [\[3\]](#)

Dubbiin erga akkana taâ€™ee, keeyyattonni (aayaanni) armaan olii muhaajira biyya kufrii gadi lakkisuun gara biyya Islaamaa godaanee fi muhaajira wanta Rabbiin dhoowwe dhiise fi dirqamoota hojjate of keessatti hammatu jechuudha. Mee mindaa kana haa ibsinu: â€œWarroota amananii fi hojji gaggaarii hojjatan, dhugumatti Jannata irraa manneen jirenyaa jala ishii laggeen yaaâ€™an, achi keessa yeroo hundaa kan jiraatan taâ€™anii isaan qubsifna.â€

Kana jechuun dhugumatti warra amananii fi hojji gaggaarii hojjatan Jannata jala ishii laggeen garagaraa yaaâ€™an keessatti manneen jirenyaa ol fagoo taâ€™an isaan qubsifna. Jannata keessa isaan yeroo hundaa jiraatu, achi keessaa bahuu fi jijjiramuun hin jiru. â€œMindaan hojjattootaa waa tole!â€ Jannata qananii keessatti manneen jirenya dhedheeroo taâ€™an kunniin akka mindaatti Rabbiif jedhanii warra hojji gaarii hojjataniif ee waa tolan! [\[4\]](#)

â€œ[Isaan] warra obsanii fi Gooftaa isaanii irratti hirkataniidha.â€ Jechoota kana keessa sababa warri amananii fi hojji gaggaarii hojjatan Guyyaa Murtii mindaa guddaa itti argatan ibsa. Sababni kuni gara amaloota gurguddoo lamaatti deebiâ€™a:

1ffaa- Wanta Rabbiin itti ajajee hojjachuu irratti obsu, wanta Inni dhoowwe irraa obsuu fi musiibaa irratti obsuudha. Obsi humna fedhii cimaa keessaa humna amalaa gaarii yommuu taâ€™u, namni ifaajee, rakkinnaa fi ulfaatinna baadhachuuf nafsee ofii akka tooâ€™atu isaa dandeessisa. Ammas, miira dallansuu, hifachuu, jarjaruu, sodaa, dharraâ€™uu fi fedhii lubbuutiin dhiibamuu irraa akka nafsee ofii tooâ€™atanii fi sirreessan nama taasisa.

2ffaa- Rabbiin irratti hirkachuu-kuni amala gaarii lammaffaa warra Jannata seenaniiti. At-Tawakkulu allallah (Rabbitin irratti hirkachuu) jechuun wanta namarrah eeggamu hojjachuu waliin Rabbiif harka kennuu, dhimmoota akka namaaf qindeessuu fi galmaan gahuu Isaaf dhiisudha. [\[5\]](#) Warri Rabbiin irratti hirkatan, hanga dandaâ€™an wanta isaan irraa eeggamu ni hojjatu, hojji san Rabbiin subhaanahu tartiiba akka qabsiisuu fi guutuuf Isarraa ni abdatu, gargaarsa Isarraa kadhatu.

Guduunfaa

â˜z Islaama keessatti godaansa (hijraa) jechuun biyya kufrii Muslimoonni keessatti cunqurfaman gadi dhiisun gara biyya amanti ofii nagahaan itti gaggeessanitti godaanudha. Ammas, hikni lammata godaansaa- â€œWanta Rabbiin subhaanahu dhoowwe dhiisudha.â€

â˜z Godaansi mindaa guddaa qaba. Garuu mindaa guddaa kana argachuuf niyyaa ofii Rabbiif

qulqulleessun barbaachisaadha. Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: ﴿**Dhugumatti hojiwwan hunduu niyyaani. Nama hundaafu wanta niyyate qofatu isaaf jira. Nama godaansi isaa gara Rabbii fi Ergamaa Isaa taate, godaansi isaa gara Rabbii fi Ergamaa Isaati. Nama godaansi isaa faaydaa duniyaa argachuuf yookiin dubartii fuudhuf taate, godaansi isaa gara wanta inni itti godaaneti.**

﴿**Hadiisni kuni waa lama nu hubachiisa: Hojin namootaa niyyaa irratti hundaa**﴾. Namni Rabbiif jedhee qe  ee ofii gadi dhiisee godaane ykn wanta itti ajajame hojjate fi wanta irraa dhoowwame dhiise, mindaa guddaa Rabbii olta  aa irraa argata. Namni niyyaan isaa Rabbiif osoo hin ta  in addunyaaf ykn dubartii fuudhuf yoo ta  e immoo, Guyya Murtii mindaa guddaa kana Rabbiin irraa hin argatu.

﴿**Dhugumatti godaansi fi hojiwwan gaggeraaii biroo hojachuuuf wantoonni bu**﴾. Namoonni bu  uralee lamaan kanniin qabaachuun haala sirrii ta  een Rabbii fi wanta Isarraa dhufetti amananii hojii gaggeraaii hojjatan, dhugumatti Jannanii iddo qubanna yeroo hunda keessa turan isaaniif taati.

Kitaabban wabii:

- [1] Tafsiiru Ibn Kasiir 6/72
- [2] Ma  aariju tafakkuri wa daqaa  iqu tadabburi 15/291
- [3] Sharihu Riyaadu Saalihiiin- 6/234
- [4] Tafsiiru Ibn Kasiir 6/73
- [5] Ma  aariju tafakkuri wa daqaa  iqu tadabburi 15/292-293

Date Created

October 30, 2019

Author

admin